

Cerkveni Glasbenik

Glasilo Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z glasbeno prilogo vred 5 kron, za cerkve ljubljanske škofije 4 krone, za dijake 3 krone.

Uredništvo in upravištvo: Pred Škofijo št. 12, I. nadstr.

Zgodovinski razvoj slovenske cerkvene pesmi.

(Piše ravnatelj dr. Jos. Mantuani.)

(Konec.)

Na glasbenem polju imamo dve panogi. Gojiti nam je za javno in slovesno bogoslužje glasbo z latinskim besedilom. To je potrebno, ker Cerkev tako zahteva.

Druga panoga glasbe pa je naša narodna cerkvena glasba, to so slovenske cerkvene pesmi. Ali pa to smemo? Ali gre to kar tako brez pomislekov?

Druga škofijska sinoda se je izrekla za gojitev ljudskega petja. Zadevno mesto slove:

„Summopere disideratur, ut etiam cantus in lingua vernacula qui in missa non cantata, ad litanias, ad aliasque devotiones populares permissus est, populum magis pervadat illeque simul cum choro cantare possit; initium sumatur a iuventute utriusque sexus, quam dirigens chori statutis diebus in cantu exerceat“. (Synodus dioec. Labacensis II., str. 64). To je v prevodu: „Kar najbolj je želeli, da tudi petje v narodnem jeziku, ki je pri tihih mašah, pri litanijah in pri drugih ljudskih pobožnostih dovoljeno, ljudstvo bolj prešine, da more ono s korom vred prepevati. Začenja naj se z mladino obojega spola, ki naj jo pevovodja vadi v cerkvi ob določenih dnevih“.

Voditelji korov bi vsaj načelno lahko sklenili poprijeti se tega, od II. sinode priporočenega dela, in to v prid stvari sami, na korist in za večji sijaj navadnega bogoslužja, sebi pa v olajšavo in narodu ter narodnosti v prid.

1. V prid stvari sami. Pesniki in glasbeniki bodo dobili nove podbude. Naravno je, da bo prišlo do plemenitega tekmovanja, kdo bo bolj ljudneje, jasneje, bolj jedernato in estetično lepše z besedo in z glasbo izrazil, kar mu preveva dušo. S takim delom bi se dvignili dve kulturni sili naenkrat: poezija in glasba. To bi veljalo za tvoreče faktorje, t. j. umetnike. A tudi proizvajajoči pevci in bistvo službe božje bi s tem pridobilo. Preprosto ljudstvo bi se naučilo popevati dobre pesmi in bi dobilo zamorjeno veselje do tega zopet nazaj. — Služba božja bi se dvignila,

postala bi večja privlačna sila in izpolnjevala svojo vzvišeno nalogo tudi s kulturne strani. Dvignil bi se pa tudi nivô pobožnosti. Kajti kedar ljudstvo poje, nima časa za razmišljenost in brezmiselnost.

2. Navadna tiha maša bi postala za ljudstvo po njegovem lastnem petju slovesna. To bi povzročilo, da bi ljudstvo hodilo bolj po svojem srčnem nagibu v cerkev. Kjer pa srce govori in svetuje, tam postane tudi stroga zapoved laskava beseda.

3. Pevovodju in organistu bi ljudsko petje službo zelo olajšalo. Kateri pevovodja na deželi ni še tega izkusil, da se je trudil po več let s pevci in pevkami, a ko je fant dorasel, ga vzamó med vojake, dekleta se omoži — in važnega dela, bistvenega glasu na koru ni več. To je včasih naravnost katastrofa za cerkvene kore kje v oddaljenih krajih, osobito v hribih. So pa tudi notranje zmede, ki večkrat onemogóčijo petje na koru. Kaka gizdava deklica n. pr. si domišlja, da mora „naprej“ peti, ali da ji pristuje kak solo. Ako se pevovodja iz dobrih razlogov ne more na to ozirati, je razžalitev v polni meri gotova — in v nedeljo je tiha maša. Ako bi pa ljudstvo sploh znalo peti, tedaj bi ne bilo takih slučajev. Brigali bi se v cerkvi, ali poje ta ali oni, ta ali druga! Ljudstvo bi pelo, kakor bi se na koru ne bi bilo nič pripetilo. Tako je tudi po drugih kulturnih deželah: skoraj povsodi poje ljudstvo samo, govori, prosi, časti in hvali Boga v pesmi sámó, neposredno, brez pevskih poslancev na koru.

4. A tudi narodu in narodnosti bi bilo ljudsko petje v prid. Kdo ne vidi, da se pojavlja v našem času stremljenje po narodnih cerkvah; žal, da zvečine ne iz verskih nagibov. Z uvedbo ljudskega petja v narodnem jeziku bi bilo tisto nervozno in pravzaprav nesmiselno beganje med katoliškimi Slovenci zelo omejeno in ošibljeno. Obenem pa bi se gojila v cerkvi tista mirna in plemenita narodnost, ki toliko doseže in nikogar ne žali. Poglejte Nemce! Napredek njihove narodnosti v vseh slojih, med katoliki in protestanti sloni ob tem, da se v cerkvi narodno poje — izvzemši velike maše v katoliškem bogoslužju. Zakaj bi tudi pri nas ne bilo spet tako, kakor je bilo davno pred reformacijo in za časa, ko je ta vladala?

In kdo naj začne, nego tisti, katerim so te besede namenjene v prvi vrsti: pevovodje, ki so prvi poklicani, da prepevajo in da učé druge peti?

Seve, na en mah ne bo šlo. Z otroci začeti, kakor priporoča II. škofijska sinoda. Otroci bodo peli, že zató, ker se jim to more naročiti in ukazati. Tem se bo kmalu pridružilo nekaj odraslih, ki bodo potegnili ostale za seboj. Doživel sem nekje prav zanimiv slučaj. Organist neke župne cerkve, kjer vse ljudstvo poje od pamtiveka pri službi božji, je hotel uvesti postno pesem, ki je bila tam nepoznana. Naučil jo je otroke v šoli in prvo postno nedeljo so jo zapeli — otroci sami s spremljevanjem orgel. Drugo nedeljo so pele z otroci nekatere ženske in en moški (bas). Sredipostno nedeljo pa jo je pela vsa cerkev. To je naravno in pravilno, in zato bi se vpeljava ljudskega petja tudi pri nas približno tako odigra-

vala. In recimo, da na odrasle ni staviti upanja, ker se bodo gotovo dobili elementi, ki jih bodo zasmehovali in s tem odstrašili, potem osredotočimo vse nade na mlado generacijo. Ko sedanji rod izmrje, nastopi nov, in ta bo imel ljudsko petje. Ako se pojavijo zapreke, ne obupati! Ne umakniti se jim, ampak vse poskusiti, da jih nadvladamo, to je znak vnetega in prepričanega organista in pevovodje. Ako se ne bomo strašili zaprek, bodo naši potomci vse drugače in ložje poročali o našem slovenskem cerkvenem petju in o naši glasbeni kulturi, nego je to nam mogoče v naših dneh. Na delo torej!

Pojmo nekoliko več brez orgel.

Zakaj?

(Piše dr. Kimovec.)

Prvič zato, da bo petje bolj čisto.

Znano je vsakomur, kdor se je sploh kaj z glasbo ali le s fiziko bavil, da naši instrumenti: orgle, klavirji, harmoniji, harfe itd. niso čisto uglaseni, t. j. niso uglaseni po naravnem matematično-natančnem razmerju raznih intervalov med seboj, pač pa so ti intervali nekoliko popravljeni in zenačeni, tako da so vse sekunde enake, enake vse terce, kvarte, kvinte, sekste male in velike; nobenega razločka in med cis in des itd., česar pa v naravnem razmerju ni. Cis n. pr. je nekoliko višji nego des, kvinta *c-g* je nekoliko večja nego kvinta *d-a* itd.; celo ista kvinta *d-a* v *D*-duru je drugačna nego v *C*-duru itd. Najbolj se ta razloček pozna pri tercah, pa tudi pri sekstah, ki se nikoli popolnoma čisto ne glase, zlasti pri režočih izpremenih ne. Seveda to le malo čutimo, ker smo od mladih nog na vse to navajeni. Človeško grlo pa ni po naravi navajeno na to takozvano temperirano uglasitev, ampak tvori intervale v naravnem razmerju.¹⁾ Seveda je zvok in barva glasbe, ki tvori akorde na podlagi naravnega razmerja intervalov veliko svetlejša, bolj živa in jasna. To se tudi pri dobrih orkestrih pozna, kjer glasbeniki po posluhu in naravnem čutu tone proizvajajo, ne pa po „enakomerni temperaturi“.²⁾

Če torej hočemo našemu petju prav čist, svetel, jasen značaj dati: pojmo brez orgel.

Drugič, ker orgle lepoto pogosto tope. Že iz zgoraj navedenega vzroka se to razvidi. Petje spremljano kaj lahko postane bolj težko, okorno, gosto, manj izrazito, tako da niti kot celota, niti kot posamezni glasovi in motivi tako jasno in izrazito do veljave ne pride; naše navadne, preproste vokalne čveteroglasno postavljene pesmi s spremljanjem ponavadi zelo veliko izgube. Dokazovati mi tega ni treba, saj to praksa venomer potrjuje

¹⁾ Sponira se seveda dober posluš, izobraženo grlo.

²⁾ Morebiti je to dejstvo vsaj tudi nekaj vzrok, da se orgle in dober orkester nič kaj ne vežeta in ne stapljata: orgle so uglasene enakomerno temperirano, orkester igra pogosto v naravnem razmerju intervalov. Seveda je pglavitni vzrok v čisto samostojnem značaju orgel, ki stoje v nekakem neupogljivem razmerju do orkestra: ali orgle ali orkester, le eden hoče biti gospodar.

in ljudstvo samo kdovekaj neprášano in nenapróšeno izjavlja, da ga čisto vokalno petje, petje brez vsakršnega spremljanja najbolj dviguje.¹⁾ Vsaj mene dolgoletna izkušnja to uči.

To je tudi še z drugega stališča čisto umevno. Pri nas imamo doslej prav po vseh cerkvah ljubljanske škofije²⁾ — niti stolnica ljubljanska ni izvzeta — le eno osebo, ki je hkrati organist in dirigent. Če organist spremlja, težko dirigira, pogosto je to skoro nemogoče storiti, bodisi da je igralnik nerodno postavljen, bodisi da je preveč na note in orgle vezan, da ne more na pevce paziti. Sploh je treba pevce na poseben način izobraziti, takorekoč dresirati, da se navadijo na orglajočega pevovodja paziti. Ne mislim pod besedo „paziti“ reči, da ne pazijo pri kakih polifonskih mestih, kedaj jim je treba vstopiti, ne, ampak to mislim, na tisto zvesto pažnjo, ki vsako kretnjo, vsak pogled, vsak migljaj organistov ujame, najsi ga že naredi z glavo, roko, očmi, obrvi, ustmi, nosom, rokami, rameni, hrbtom in kdove s čim še vse dober dirigent navdajajoče ga čuvstvo po hipni potrebi izražati zna. Še če jim ni treba igrati, če imajo pevce v očeh, pred seboj, z obraza v obraz, še za ta slučaj nimamo prida dirigentov, ki bi imeli pevce navajene, da resnično in vselej in na vsako nianso pazijo — še za ta slučaj stavim sto proti eni, da jih takih čez deset odstotkov nimamo, če jih še deset imamo. Če jih pa organist pred očmi nima, je pa še slabše; zato splošno lahko opazujemo po naših korih, da organist po svoje orgla, pevci pa, po svoje pojo, da ni nobene notranje zveze med njimi; med celo pesmijo pevec niti enkrat na organista ne pogleda, še proč obrnjen marsikateri stoji.³⁾ Zato bi bilo tudi s tega stališča — da se pevci bolj privadijo na organista paziti — zelo dobro: več peti brez orgel.

Tretjič. Pevci polene, če jih vedno z berglami orgel opiraš; posluh se jim raje poslabša nego izboljša, to pa zato, ker jih orgle vedno za seboj vlečejo, ker nikoli samostojno s svojim organom glasu ne tvorijo. Če mati vedno otroka za roko drži, pa ga nikoli samega ne pusti, kedaj se bo hoditi naučil? Če malo pade, nič ne de, če jo pevec izpočetka malo mimo udari, nič škode: errando discimus — so že stari vzgojitelji trdili: zmota, napaka je dobra šola, bi mi rekli. Le tako moreš privaditi pevca,

¹⁾ Isti občut imam sam, kar se spominjam, že davno preden sem note videl. Skoro bi rekel, da mi je bilo neprijetno, če se je preprosta čveteroglasna pesem spremljala; to se mi je zdelo primerno le za manj slovesne prilike: za kake litanije ali „Sveto“. Tudi imam iz svojih mladih let one pesmi veliko bolj živo v spominu, ki sem jih slišal brez rednega spremljanja pete.

²⁾ Izvzeta je edinole frančiškanska v Ljubljani, kjer je poleg organista navadno tudi še poseben dirigent.

³⁾ Seveda so temu tudi izkušnje pogosto krive: organist ima harmonij pri zidu, tako da mu pevci za hrbtom stojte. Morebiti je izjemoma kedaj res nemogoče drugače uravnati, toda skoro vselej je mogoče instrument tako postaviti, da ima organist pevce pred seboj, ne pa za hrbtom: instrument zasuči, pa proti pevcem se obrni, da jih s pogledom vidiš.

da bo intervale čisto zadel; če ga vedno z instrumentom podpiraš, bo sicer tudi zadel, toda vse je negotovo, nezanesljivo, nekako razklano.¹⁾

Četrtič se zbori, ki vedno na orglah jezdarijo, ki se samostojno skoro prestopiti ne upajo, taki zbori se radi navadijo kričati. Zlasti tam, kjer imajo starše orgle: flavta ali burdon je za spremljanje pretiha, principal premočan, drugih osemčevljskih registrov pa že ni ne; vzame se seveda principal, da kvišku drži, zakaj pri flavti ali še bolj pri burdonu se kaj rado pada, to pa zato, ker nimajo nič ali le malo alikvotnih tonov in zato prav temno in nizko done. Da se padanju izognejo, se pritegne principal. Kreпки principal pa sili pevce, zlasti če zbor ni prav številen, da nepretrgoma močno pojo, da tako premočni orgelski glas nadvladajo. Da se more to lepemu petju le na škodo goditi, je menda brez posebnega dokaza jasno.

Zato je v teh in takih slučajih boljše marsikaj in marsikedaj brez spremljanja peti, čeprav ima organist morebiti le kvartet na razpolago. Zborček iz štirih trdnih pevcev, ki dobro zadenejo, čisto intonirajo, lepo frazirajo, ki znajo tudi tiho peti, tak zborček lahko zelo učinkuje celo v večji cerkvi,²⁾ posluh se jim utrdi, izobrazijo, če so prisiljeni samostojno brez opore nastopati.³⁾

Seveda je za vokalno petje treba vaje, treba je pevcem posluh čistiti, okorno grlo izobražati, da gibčno postane, da pevec ne bo samo čutil, kateri ton mora zadeti, ampak da bo ta občut tudi takoj v pravi ton prenesel. Zato je treba pevovodju pri izkušnjah velike pazljivosti, naj se ne zadovolji, da pevci ton s pomočjo instrumenta približno zadenejo, češ čemu imamo pa orgle v cerkvi? Ne! ampak ravno težka mesta naj pevci tudi brez spremljanja pojo pri izkušnji, ko se vsak glas posebej vadi. Sploh naj bi se marsikaj brez spremljanja vadilo, ali vsaj vsake note z instrumentom v uho ne vtepajmo. Prav gotovo je pa koral treba brez spremljanja, brez vsakršne pomoči instrumenta poučevati, če hočemo, da

1) Odtod pač izhaja dejstvo, da naši zbori po deželi, ki niso vajeni brez spremljanja peti, ob redkih nastopih pri kakšnih veseljah ponavadi veliko slabše pojo, nego v cerkvi, dasi se navadno veliko več trudijo za take izvincerkvene nastope. Ko bi se vadili v vokalnem petju, v petju brez spremljanja, bi jih take prireditve veliko manj truda in skrbi stale, uspeh bi bil pa veliko večji. Tudi to bi bilo prav, da bi se pri izkušnjah ne vtepal vsak glas tako drvarsko ljudem v glavo. Instrument naj pevca opira, ne pa da bi ga moral prekričavati, pevec naj tudi sam malo misli, saj ima pamet in note; živino moramo s silo za seboj vleči in kosu moraš vse stokrat naprej zažvižgati.

2) Seveda tega ne priporočam kot najboljšo, ampak samo to rečem, da je tudi s tako malo močmi marsikaj napraviti moč, če se moči pametno izrabljajo in z vednim močnim spremljanjem ne ubijajo.

3) Zato mislim, da bi ne bilo napačno, če bi pevovodje pri izkušnjah nalašč sestavljali kvartete samo za vajo: štirje poljubni pevci se izbero, iz vsakega glasu po eden, pa naj sami zapoje naučeno pesem; to je razočaranja pri prvih poizkusih, to se pevski napuh kroti s tako proceduro! Marsikateri in še bolj marsikatera, ki misli, da že davno vse zna, tako obmolkne, da se sam oz sama sebi čudi svojo revščino spoznavajoč. Hkrati se pa pevec tako navadi samostojnosti in s samostojnostjo dobi pogum in utemeljeno zaupanje vase.

bo lep, da se bo s tisto lahkoto pel, s kakršno se mora. Kakor hitro ga izpočetka hočeš z instrumentom opirati, boš njega lahni, valoviti tok le oviral: instrument bo pevcem nekako vso razsodnost za koral vzel. To nam izpričuje koral po naših sicer najboljših korih. Koralu smeš spremljanje še le tedaj pridružiti, ko brez spremljanja čisto gladko teče, s tistim eteričnim, edinole njemu lastnim lahkim plavanjem, drugače vsako prezgodnje spremljanje lepoto koralovo ubija.¹⁾ (Dalje prih.)

Pojasnilo glasbenikom.

Večkrat sem opazil, da se moje ime podpisuje pri pesmih, katere niso moje. Da se take zmote ne bodo širile, prosim vse gospode, naj nobene pesmi ne pripisujejo meni, če jim nisem o kateri pesmi naravnost rekel, da je moja.

Ko sem nabožne pesmi prebiral, da bi odstranil to, kar ni za cerkev, sem neredkokrat našel kako pesem, ki je bila zavoljo melodije zelo priljubljena, dasi je stala globoko pod vzorom dobre pesmi. Obračal sem se do pesnikov, da bi od njih dobil boljših, pa brez uspeha. Pesnik Medved je bil drage volje začel, a po prvem poskusu je delo opustil; nabožne pesmi namreč stavijo posebne zahteve, katerim je težko ugoditi. Zato mi bo pač vsakdo lahko pritrnil, da sem skozi svoje roke moral pustiti tudi nekatere manj dobre pesmi. Avtorjev nisem podpisaval, ker se mi za nabožne knjige lepše zdi, da ni v njih nikake osebnosti; za mnoge pesmi pa sploh nisem mogel zvedeti, kdo jih je prvi zložil.

Dr. Gregorij Pečjak.

K pregledu cerkvene glasbe v ljubljanski škofiji.

Poročila o izvajanju cerkvene glasbe v letošnjem postu in Veliki noči deloma o izvajanju cerkvene glasbe sploh so tekom zadnjega meseca poslale sledeče cerkve:

Adlešiči, Ambrus, Banja loka, Blagovica, Bloke, Boh. Bela, Borovnica, Brusnice, Budanje, Bukovšica, Črmošnjice, Črnomelj, Dobrava pri Kropi, Dobrnič, Draga, Duplje, Ebental, Fara pri Kostelu, Gojzd, Gora pri Idriji, Göttenitz, Gottschee, Grahovo, Hotedršica, Hotič, Ihan, Izlake, Javorje pri Litiji, Knežak, Kokra, Kopanj, Koroška Bela, Košana, Kranjska gora, Križevo pri Kostanjevici, Leskoviča, Leše, Lipoglav, Ljubno, Uršulinska cerkev v Škofji Loki, Lom, Loški potok, Masern, Matenja vas, Mavčiče, Mösel, Nandanje selo, Naklo, Nevlje, Novo mesto (proštjska cerkev), Novo mesto (franciškani), Olševke, Orehek, Ovsiš, Peče, Planina pri Vipavi, Podbrezje, Podgrad, Podzemelj, Polica, Pöllandl, Prečina, Preddvor, Preloka, Preserje, Pre-

¹⁾ Seveda če pevcu ne pojo čisto, če organist čisto ne sliši, če sam čisto peti ne zna, je pač bolje, da vsaj malo z instrumentom opira, pa le dotični napev in le tam, kjer je bolj potrebno: večji skoki, težji intervali, višava, harmonično oz. kroma-tično kočljiva mesta.

žganje, Primskovo, Radomlje, Rakitna, Rova, Rudnik, Sora, Sorica, Spodnji Tuhinj, Stara Oselica, Stockendorf, Suhor, Sveta Katarina, Sveta Planina, Šent Gotard, Šent Jernej, Šent Jošt pri Kranju, Šent Jurje pri Šmariji, Šent Lambert, Šent Ožbalt, Šent Rupert, Šent Vid pri Zatičini, Šenturska gora, Šmarjeta, Šmartin pod Šmarno goro, Šmihel pri Novem mestu, Šmihel pri Žužemberku, Šturije, Trebelno, Trebnje, Turjak, Unec, Unter-Lag, Unter-Warmberg, Vavta vas, Višnja gora, Vodice, Voglje, Vranja peč, Vreme, Vrh pri sv. Treh kraljih, Vrhpolje pri Moravčah, Zagorje na Krasu, Zali log, Zapoge, Zasp, Zlato polje, Žalina, Želimlje.

Tako imamo sedaj — hvala Bogu — gradivo za napravo tozadevne statistike skoro vse zbrano. Vsem, ki so v to svrho blagohotno prispevali, izreka urednik „Cerk. Glasb.“ najsrčnejšo zahvalo.

Nove orgle v Dolah pri Litiji.

Visokoležeča, v divni gorski dolini razprostrta župnija, s prelepo nad vse snažno cerkvijo, je dobila nove orgle, katere sta postavila brata Meyer in Feldkirchna, Predarlško.

Orgle so razdeljene v dve omari, igralnik zase, prav krasno izdelan. Intonacija povse prav dobra, spremenjena značajni. Nekaj posebnega je rog (Gemshorn). V tej barvi in zaokrožbi ga še nisem čul. Flauto dulce je pri Meyerju vedno lep, a ta še posebno. Gamba ni preostra, kar je hvale vredno. Eolina s sub. in super-oktavno zvezo je prav serafska. Orgle so v celoti polnodoneče in ne hreščeče, s toliko spremeni je težko dobiti lepših. Pedal zelo možat, zakrožen, zelo lep, posebno čelo.

Pri pnevmatičnih orglah je kaj rad meh pretežak in preslabih pljuč, ta pa je lehak in tudi pri najpolnejši igri ni odrekel.

Meyer je s temi orglami dovršil prav mojstrsko delo, le žal, da so lepe in prijazne Dole tako daleč v hribih, da si to lepo delo ne more več veščakov in organistov ogledati.

Dispozicija pa je sledeča:

I. 1. Principal 8', 2. Gamba 8', 3. Burdon 8', 4. Flauto dulce 8', 5. Oktava 4', 6. Votla flavta 4', 7. Mikstura 2²/₃. II. 8. Rog 8', 9. Burdonček 8', 10. Eolina 8',	11. Vox coelestis 8', 12. Flauto traverso 4'. Pedal: 13. Subbas 16', 14. Flavtni bas 16', transmisija iz št. 4. in 13. 15. Čelo 8'. Zveze: II. + I., I. + ped. II. + ped. subokt. II. + I. super okt. II. + I. p, mf, f, ff, razveza, pedalna avtom. mena.

Novomesto, dné 1. oktobra 1913.

Ign. Hladnik.

Organistovske zadeve.

Podporno društvo organistov in pevovodij s sedežem v Ljubljani je imelo 15. oktobra redno odborovo sejo. Predsednik poroča o tekočih zadevah, med drugim, da je društvo stopilo v čekovni promet s c. kr. poštnim uradom na Dunaju. Omenja sklep zadnjega občnega zbora, da se pošljejo vsem čč. gg. duhovnikom

ljubljske škofije prošnje za pristop k društvu kot podporni člani, ter prebere besedilo dotične prošnje. Odbor besedilo odobri. — Gg. redni člani bodo v bodoče dobivali potrdila za plačano letno članarino. — Za sprejem v društvo je prosil g. Jernej Grob, organist v Križah pri Trziču; odbor ga sprejme. — Odbor sklene prirediti prvi večji društveni sestanek v Kamniku v četrtek 20. novembra. Potem pa naj bi se vršili manjši sestanki po posameznih dekanijah, na katerih naj se gg. organistom za enkrat pojasnuje namen in pomen našega društva in tako čim več članov društvu pridobi.

Prošnje za pristop k društvu so se čč. gg. duhovnikom odposlale, in se je prošnjam odzvalo že nad 60 gg. duhovnikov. Prav vljudno prosino in vabimo čč. gg. duhovnike, da pristopijo v naše društvo v prav obilnem številu. Organisti bodo istotako skrbeli, da se izkažejo gg. duhovnikom za njih dobroto in naklonjenost hvaležne.

Redni člani podpornega društva organistov in pevovodij so bili za časa zadnje odborove seje sledeči:

1. Bernot Josip, Stranje pri Kamniku.	17. Mali Ivan, Radomlje pri Kamniku.
2. Bregant Mihael, Škocijan pri Dobravi.	18. Mihelčič Alojzij, Metlika.
3. Cimerman Franc, Rab, Dalmacija.	19. Petek Ivan, Dobrniče.
4. Cvek Ivan, Štanga.	20. Pogačnik Ivan, Idrija.
5. Čander Alojzij, Leskovec.	21. Premrl Stanko, Ljubljana (stolnica).
6. Gerden Franc, Ljubljana (sv. Jakob).	22. Pucelj Alojzij, Sodražica.
7. Gostič Leopold, Homec.	23. Sicherl Josip, Ribnica.
8. Grob Jernej, Križe pri Trziču.	24. Strle Ivan, Unec.
9. Heybal Josip, Kamnik.	25. Šuštar Andrej, Hinje.
10. Hlebce Venceslav, Šmartno pri Kranju.	26. Tomažič Josip, Bučka.
11. Janžekovič Ivan, Radovica pri Metliki.	27. Zabavnik Franc, Ig.
12. Jerman Pavel, Št. Vid pri Zatičini.	28. Zdešar Ivan, Ljubljana (Sv. Peter).
13. Jobst Anton, Žiri.	29. Zlobko Ivan, Raka.
14. Jovan Vinko, Dobrova pri Ljubljani.	30. Zupan Josip, Kresnice.
15. Lipar Peter, Mengeš.	31. Zupin Leopold, Zagorje ob Savi.
16. Lavrič Ana, Ljubljana (Trnovo).	

Po zadnji odborovi seji so se priglasili še:

32. Adamič Karol, Senj, Hrv. Primorje.	35. Zupet Martin, bivši organist v Št. Jakobu
33. Bervar Josip (st.), bivši organist na Mirni.	ob Savi.
34. Hladnik Ignacij, Novo mesto.	

Udeleženci prvih duhovnih vaj za organiste na Koroškem

pod vodstvom preč. gosp. dr. Gregor Rožmana, prefekta v Marijanišču in II. cerkvenoglasbenega tečaja pod vodstvom gg. Luka Kramolca in Pavla Karnerja v Celovcu od 4.—8. avgusta 1913.

1. Luka Kramolc, Št. Danijel.	*14. Franc Roveredo, Št. Tomaž.
* 2. Albin Prek, Borovlje.	15. Lovrenc Sadjak, Kazaze.
* 3. Pavel Karner, Gospa Sveta.	16. Štefan Kramolc, Prevalje.
* 4. Simon Kocijan, Žihpolje.	17. Rudolf Hebein, Št. Jur na Zili.
5. Jakob Lorenci, Št. Danijel.	18. Pavel Koprivnik, Vogrče.
6. Klemen Čebul, Lipa.	19. Simon Hebein, Melviče.
7. Jakob Beguš, Sveče.	*20. Štefan Pipan, Kapla ob Dravi.
8. Ivan Kropfič, Podklošter.	21. Lovrenc Kraker, Ukve.
9. Valentin Ferlič, Št. Janž.	22. Jožef Bleiberschnig, Mohliče.
10. Jožef Grobelsnik, Korte.	23. Janez Kropfič, Podkmos.
11. Ivan Kraule, Pokrče.	24. Janez Hochkofler, Šteben.
12. Marko Kristijan, na Otoku.	25. Martin Seher, Hodiše.
13. Jernej Modrič, Grebinj.	

Z zvezdo zaznamovani so se udeležili samo kurza.

Dopisi.

Krško. — Kakor je bilo že v „Slovenču“ objavljeno, se je javil v Savski dolini „muzikaličen“ tat, ali bolje tat, ki se je lotil cerkvenih muzikalij. Kolikor je sedaj znano po objavah v „Slovenču“, je posestil ta tat cerkvene kore v Krškem, v Brežicah, v sv. Križu pri Kostanjevici, v Št. Jerneju, v Šmartnem pod Šmarno goro in v Mošnjah. Domneva se pa, da je to gotovo ena in ista oseba in si je pred vsem izbral Savsko dolino za torišče svojih junaštev! Meni je zmanjkalo raz pevskega kora sledečih stvari: P. Hugolin: oratorij „Assumpta“, Premrl: Preludiji, Deigendesch: Orgel-Trios, dr. Volckmar: „Orgelmagazin“, Schweitzer: „Schutzengelmesse“, 3 partiture z mnogimi glasovi, Hladnik: Missa in honorem St. Rosarii, partitura in mnogo posameznih glasov, Schöpf: 3. Sonntagsmesse, 2 partituri, ena transpozicija, mnogi pevski in orkestralni glasovi, P. Hugolin: „Šmarnice“; dve partituri, ena še starejše izdaje, ena nove, mnogi glasovi, vse fascikulirano! Schöpf: Te Deum, pisan, mnogo posameznih glasov, 2 partituri, ena v D-dur, druga transpozicija v C-dur. Cel fascikel „Tantum ergo“ spevov, v istem so bili razni avtorji kakor: Güttler, Pogačnik, Oettinger, dr. Faist, Wintersperger, P. Angelik, Foerster in še več. Tudi nekaj hektogramov v partiturah. Spindler „Ljudska pesmarica“ 2 knjigi. Koliko pa še stvari, ki jih niti ne vem naštet. Vse to je bila moja last; na mnogih teh muzikalijah so bili nalepljeni narodni koleki in ponekod moj podpis.

Eden zbornik P. Hugolin „Šmarnice“, ki je nosil pečat farne cerkve — tat je vzel namreč dva — mojo last in last župne cerkve in tudi neko Kempsterjevo mašo, ki je ravno tako imela pečat farne cerkve — mi manjka!

Še ne dolgo prej, ko smo opazili to tatvino in jo zasledili, je prodajal nek človek na sosednem Vidmu tamošnjemu g. kaplanu A. Lassbacherju mnogo muzikalij, češ, da potuje v Zagreb, da mu je bil brat organist, a je umrl in da mu je te stvari zapustil, a jih ne more rabiti — ter je to: P. Hug. Šmarnice, eno partituro, Gerbičeve pesmi, Kimovčevo, Belarjevo mašo, Faistove pesmi, 4 knjige Premrl Slava Brezmadežni, en Officium „Hebdomadae Sanctae“ prodal za 5 kron, a je baje imel v posebnem zavitku še mnogo latinskih maš, katere bo pa, kakor se je izrazil, prodal v Zagrebu, ker je tam član pevskega društva. Gotovo bo moje mnenje, namreč, da je ta prodajalec teh muzikalij, tudi obenem naš uzmovič, vrlo utemeljeno; kajti v Zagrebu latinske maše rabiti, pa še celo v pevskem društvu, ta je bosa, — ker kolikor latinskih maš v Zagrebu rabijo, jih imajo že sami, in ne potrebujejo ukradenih stvari, najmanj pa se v Zagrebu bavijo pevska društva z izvajanjem latinskih maš.

Gg. tovariše pevovodje opozarjam tedaj, kakor tudi velečastno gospódo duhovnike, da ako se jim ta ničvrednež prikaže ponujat navedene in morebiti ali celo gotovo še drugje pokradene cerkvene muzikalije, konfiscirajte iste, možakarja pa dajte aretirati ter ga kar prvi orožniški postaji izročiti izvolite, da se mu odmeri zaslužena kazen za ta njegova junaštva prav „po notah“ in bo potem brez njih lahko nekaj časa pri „ričetu“ študiral in to prav resno — glasbeno „literaturo“ slovensko! Upanja, da bi se pa navihanca posrečilo dobiti, je malo; mi smo tukaj javili slučaj oblastim, a gotovo jo je tiček odkuril na Hrvaško, no, tam pa je — „Bog visoko, a car daleko!“

Iz tega dejstva naj se dosledno začne izvajati posledica, kor vedno zapirati. Na pevskem koru je torišče in prostor samo za tiste, ki imajo tam posla, službenega posla namreč, zborovodja in pevski zbor, drugi pa ne. Če se je temu lopovu posrečilo tatvino storiti pri meni, ki imam na koru posebno za pr t prostor, kjer spravljam note, kaj še le po korih, kjer leže note razmetane vse povprek brez reda, zaprašene, umazane kakor na kaki bosenski stojnici v bazaru judovsko blago! Ako bi kdo gg. morebiti prišel na kak način do imenovanih muzikalij in mi eno ali drugo stvar vrne, mu kličem na tem mestu „hvala lepa!“, ker je izguba tolikih vrednih stvari za me zelo občutna in cenim to izgubo na najmanj 150 kron, a vrhtega mi je ukraden tudi še površnik, ki sem ga slučajno tisti dan pustil v zaprtem oddelku na

koru. Lopov pa je kor preplezal, stojalce, na katerem so bile note lepo urejeno razvrščene, prevrnil in še ostale note po tleh in na okoli razmetal. Te vrstice naj bodo cenjenim gg. glasbenikom etc. v svarilo pred muzikalično-navdahnjenimi uzmoviči!

Avguštin Kos,

c. kr. fin. oficijant in pevovodja, Krško.

Skaručina. — O nas pač še niste slišali! Kako bi tudi, ko nas je tako malo. Ker je pri nas podružnica, se nismo do lanskega leta za petje nič kaj trudili. Imeli smo troglasni ženski zbor. Pevk je bilo 4—5. Ko pa je prišel pred letom k nam za vse, kar je Bogu v čast in v lepoto hiši božji, vneti velečastiti g. duhovni svetnik M. Sajé; tedaj nas je vse bolj navdušil za petje. Oglasilo se je nekaj fantov in tako imamo sedaj mešani zbor, ki šteje 2 soprana, 2 alta, 2 tenora in 2 basa.

Vaje imamo na teden 3 do 4 krat. Pri petju rabimo: Cecilija I. in II. del, P. A. Hribar: Brezmadežni, Hladnik: Adoro Te, Sicherl: Mašne pesmi, P. H. Sattner: Slava Bogu, P. A. Hribar in P. H. Sattner: Slava Bogu (Marijine pesmi), I. Sicherl: (Riharjevi in drugi napevi), P. A. Hribar: Adventne in božične, Ig. Hladnik: Božične, P. H. Hribar: Postne in velikonočne.

Malo nas je, a upamo, da bomo v bodoče kmalu bolj krepko zapeli v čast božjo. Tudi se sedaj otroci vadijo v šoli teoretično in praktično v petju, ter je upati na dober naraščaj in da se bo naš zbor vedno bolj in bolj krepčal. V to nam pomagaj Bog, sv. Cecilija in naša zavetnica sv. Lucija!

Jerica Žebre,

organistinja in učiteljica.

Ig. — Ko sem nastopil na Igu službo organista, dobil sem cerkveno petje komaj še pri življenju. Moj prednik gospod Ivan Papler mi je zapustil en cel sopran in alt. Treba je bilo misliti na večji zbor. Takoj prve dni, ko sem se malo razgledal po Igu, sem začel zbirati novih moči za zbor in kmalu sem imel 14 pevk: 6 sopranov in 8 altov. Stem pa še ni bilo vse doseženo in tudi ne dokončano. Pol leta smo imeli po 4 ali 5 skušenj na teden, v adventu in k veliki noči smo se pa učili kar vsak večer. Najprej smo se temeljito poprijeli teorije in na tej podlagi smo se lotili takoj lažjih cerkvenih pesmic, učili smo se vsake najmanjše pesmice z vso pozornostjo in skrbjo, tako da smo v polni meri dosegli svoj namen. Drugo leto pa se mi je pevski zbor skoro razrušil; nekaj se mi jih je omožilo, nekaj izostalo, tako da sem moral zopet novih pevskih moči iskati. Dobil sem deklice, ki so ravno šole dovršile, in imam sedaj zopet 10 glasov: 4 ljubke soprane in 6 krepkih altov, moških glasov pa na Igu sploh ni mogoče dobiti, ker grejo skoro vsi fantje in tudi možje v Ameriko.

Naučili smo se sledeče: latinske maše: Avgust Leitner, K. Kempter op. 9. Johannes Schweitzer, Schutzengel-Messe; pri črnih mašah pojem sam: Requiem Gruberjev v *d* molu, Fr. Kimovčevega, Stanko Premrlovega, P. Angelika, Vurnika, Migliča i. t. d. Te Deum pojemo Foersterjev, himne sv. Rešnjega Telesa iz Rihar renatus, Tantum-erge iz Cecilije in od raznih drugih skladateljev. Slovenske pesmi pojemo iz vseh zbirk, kar nam jih nudi današnja cerkv. glas. literatura. Pred vsem moram pohvaliti prečastiti župni urad, ki mi gre na roko v tem, da mi preskrbi potrebnih muzikalij. Omeniti moram še to, da imamo na Igu pete maše bolj redko, radi tega se pa za dotične prilike mnogo lažje pripravimo in liturgičnih pravil vestno držimo.

France Zabavnik, organist.

Razne reči.

Δ Cecilijino društvo za stolno župnijo v Ljubljani je imelo 26. okt. redno odborovo sejo, pri kateri se je med drugim sklenilo prirediti letos začetkom decembra v stolnici koncert v proslavo Konštantinovega jubileja.

Δ Pri koncertu, ki ga priredi stolno Cec. društvo v ljubljanski stolnici dne 3. dec. t. l., se bo kot glavna in najboljšejša skladba izvajal Gustav Erle-mannov misterij „Adoratio crucis“ za soli, mešani zbor, orkester in orgle. Skladba obstoji iz treh delov: I. a) Orkestralna predigra, b) „Ecce lignum crucis“ za bas solo in zbor, c) Improperia (Očitanja) za mešani zbor a capella; II. a) antifona „Crucem

tuam adoramus“ za ženski zbor in orgle, deloma orkester, b) arija „Crux fidelis“ za sopran solo, orgle in orkester; III. Himna „Vexilla regis prodeunt“ za zbor, orgle in orkester. — Skladba je po duhu in vsebini resnobna, a vseskoz jako melodijozna, v tretjem delu silno veličastna in efektna. To delo je izšlo lansko leto in se je dosedaj izvajalo z velikim uspehom že v več kot 50 mestih. Posvečeno je sedanjemu papežu Piju X.

△ Sestanek organistov ljubljanske škofije se bo vršil v četrtek 20. nov. v Kamniku. Ob devetih dopoldne bo sv. maša v nadžupni cerkvi. Po sv. maši sestanek v Kamniškem domu. Opoldne — če mogoče — skupen obed v eni tamošnjih restavracij. Na sestanek so vabljeni v prvi vrsti člani podpornega društva organistov in pevovodij, potem organisti in prijatelji cerkvene glasbe sploh. Kdor se namerava sestanka udeležiti, blagovoli se prijaviti g. Jos. Heybalu, organistu v Kamniku.

Oglasnik.

Anton Grum: **10 adventnih pesmi** za mešani zbor. Op. 10. V Ljubljani 1913. Založila Kat. Bukvarna. Cena partituri K 1·40, glasovom 20 vin. Zopet šopek preprostih, lahkih, glasbeno korektnih in v pravem cerkvenem duhu zloženih pesmi, ki bodo našim cerkvenim zborom vobče sigurno dobrodošle. Po zasnutku in izpeljavi bi prišteval med boljše: št. 1., 2., 3., 6., (zlasti prvi del; medigra med prvim in drugim delom je pa kaj šablonska), 9. in 10. G. Grumu se je brezdomno posrečila že ta in ona pesem, a dobe pa se v njegovih zbirkah semtertje žal tudi nekatere, ki izgledajo bolj kot nekaki poizkusi. Zato svetujem g. Grumu, naj bo predvsem sam strog kritik svojih proizvodov, in naj pošilja v svet samo take skladbe, ki so mu zares prišle iz srca. Potem bomo v naši cerkvenoglasbeni literaturi imeli več pristne glasbe.

Nemški cerkvenoglasbeni list „Musica divina“ prinaša v prilogi oktobrove številke, štiri motete za prvo adventno nedeljo: introit, zložil Pietro Bonamico, in ostale tri izpremenljive dele (gradual, ofertorij in komunijo), zložil Joh. Jos. Fux. Odlična a capella glasba starejšega sloga. V Bonamicovem 5 glasnem ofertoriju prične bas s koralno melodijo in jo potem v celih notah nadaljuje in izpelje do konca skladbe, med tem ko drugi glasovi prinašajo proste kontrapunkte in v lepih imitacijah takorekoč tekmujejo med seboj. Istotako izborni so Fuxovi komadi. Skladbe so pisane vseskoz tematično in živahno. Posebno krasen, seveda tudi dosti težak je ofertorij. Za prvovrstne zbere jako priporočljive skladbe.

S. P.

Za praznik sv. Cecilije kakor tudi za godove svetnikov v mesecu decembru (sv. Nikolaj, sv. Štefan, sv. Janez, nedolžni otroci) priporočamo: Stanko Premrl: **Hvalite Gospoda v Njegovih svetnikih**. 20 pesmi v čast svetnikom za mešani zbor. Cena partituri K 2·40, glasovom 60 vin. Založila Katol. Bukvarna v Ljubljani.

Ravnokar so izšli pravočasno za advent:

Izpremenljivi mašni spevi (introit, gradual, ofertorij, komunija) za **adventne nedelje**, 16 motetov, izbranih iz starejših a capella skladb in za praktično liturgično uporabo urejeni od V. Gollerja.

U. E. No. 4959 Partitura K 3.—, U. E. Nr. 4960 a—d glasovi à 60 vin.

Založba univerzalne edicije (Universal-Edition) Dunaj
 ————— (Wien) I. Reichsratsstrasse 9. —————

Cecilijino društvo za stolno župnijo v Ljubljani

priredi

povodom letošnjega Konštantinovega jubileja v
proslavo sv. križa

v sredo dne 3. decembra 1913

ob pol osmih zvečer v stolnici

CERKVEN KONCERT.

Sodelujejo: gospod Ignacij Hladnik, kapiteljski organist iz Novega mesta (orgle), čast. gospod Stanko Premrl, vodja stolnega kora v Ljubljani (orgle in kot voditelj koncerta), gospod Rudolf Weis pl. Ostborn, glasbeni ravnatelj filharmoničnega društva v Ljubljani (spremljanje na orglah), pomnoženi cerkveni zbor ljubljanske stolnice in orkester vojaške godbe pešpolka št. 27.

SPORED:

1. Hladnik: *Predigra in fuga št. 5.* Izvaja na orglah g. Ign. Hladnik.
2. Filke: a) *Kyrie* | iz maše „*Oriens ex alto*“, opus 106. za mešani zbor in orkester.
b) *Gloria* |
3. a) Rheinberger: *Pastoral.* Izvaja na orglah čast. gospod Stanko Premrl.
b) Callaerts: *Prière.* Izvaja na orglah gosp. Ign. Hladnik.
4. Goller: *Credo* iz maše „*Loretta*“ za mešani zbor in orkester.
5. Guilmant: *Allegro assai* iz 4. orgelske sonate. Izvaja gosp. Ign. Hladnik.
6. Erlemann: „*Adoratio crucis*“ za soli, mešani zbor, orkester in orgle.

Pri „*Adoratio crucis*“ pejejo soli nekateri gg. pevci in pevke iz zbora; orgelski part igra gosp. Rud. Weis pl. Ostborn.

Sedeži à 3, 2 in 1 K; vstopnice po 50 vin., za dijake po 30 vin. in besedila po 20 vin. se dobivajo v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Današnjemu listu je pridejana 11. štev. prilog.

Odgovorni urednik lista in glasbene priloge Stanko Premrl.

Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska Zadružna tiskarna v Ljubljani.